

ДОКЛАД НА ТЕМА:
**„Ролята на финансовите инструменти във
финансовия мениджмънт на стартапите“**

Доц. ЙОСИФ АВРАМОВ, доктор по икономика,
финансово-инвестиционен консултант и търговец
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ПО ИНОВАЦИИ ПРИ БТПП,
ЧЛЕН НА УС НА БТПП

**17.05.2019 г., 14,00 ч., гр. Пловдив, Пловдивска търговско-
промишлена камара, ул. «Самара» № 7, заседателна зала**

**„ИНВЕСТИЦИОНЕН ФОРУМ на тема: „ Иновативни подходи във
финансовия мениджмънт на стартап компании в Южен
Централен район “**

За Съвета по иновации (СИ) при БТПП

- На първо място СИ е учреден на 11.05.2011 г. Съпредседатели са акад. Никола Съботинов от страна на БАН и доц. Йосиф Аврамов, член на УС на БТПП. Най-важни приоритети на Съвета по иновации при БТПП са: взаимодействие на 53-те хиляди членове от средите на бизнеса на палатата с представители на науката, консултиране на иновативни проекти, разработени от научни колективи или от средите на бизнеса, съдействие екипите им за финансиране пред банките и пред фондовете за рисково инвестиране, в т.ч. и тези лицензирани от Фонда на фондовете, а от две години и в областите финтех и блокчейн. Авторитетна комисия от бизнесмени и учени, в т.ч. и от Министерството на икономиката, Патентното ведомство и др. оцени най-добрите проекти в двата конкурса, обявени от СИ при БТПП. Конкурсите се провеждат за шеста поредна година в категориите: за най-успешна иновативна фирма и за най-добър иновативен проект и 6 проекта бяха наградени т.г.. СИ разполага с два сайта, страница във Фейсбук, както и Фейсбук група „Съвет по иновации GROUP“. Платформа „Иновационна борса“ е на сайт www.inovacii.eu, на която има няколко десетки иновативни проекти, търсещи финансиране. Информационен сайт: www.evroproekti.org

- Към настоящия момент финансовите инструменти за подпомагане на старт ъп компаниите все още са в недостатъчен обем. На 20.12.2018 г. бе подписан договор относно този Фонд с избрания фонд мениджър в лицето на екипа на Фонд „Невек Мениджмънт“. Той разполага с ресурс от 53.4 млн. лв. за инвестиции в стартъпи, от които 37.4 млн. лв. са публични средства, а останалите ще бъдат привлечени от частни инвеститори. Екипът на фонд мениджъра е основоположник на дяловото инвестиране в България, като от 2007 г. досега е част от управлението на фондовете Невек I и Невек II с активи на обща стойност 45 млн. евро. Стартъпите чрез този финансов инструмент за дялово и квази-дялово инвестиране ще могат да създадат и развиват устойчиви бизнес модели, като така ще се подобрява предприемаческата екосистема в България. Ресурсът на този фонд е насочен към компании в начален етап на развитие и има за цел да подпомогне иновативни бизнес идеи. Наред с финансирането, ще се предоставя стратегическа и управленска подкрепа на компаниите, възможност за свързване в бизнес мрежи и менторство. По този начин ще се стимулират високо-технологични предприятия със силен екип и доказан бизнес модел. Ще се отговори с използването на тези финансови инструменти на нуждите на предприемаческата общност, именно в момент, в който тя има необходимост от свеж ресурс за стимулиране на стартъп средата, набрала скорост през последните няколко години.

- На 28.03.2019 г. бе сключен договор с Фонда на фондовете от екипа на фонд „Иновейшън Акселерейтър България“, който е избран да финансира стартъпи. Той ще функционира като Фонд за капиталово инвестиране в стартъпи в ранен етап на развитие. Екипът ще развива фонд за инвестиции в стартъпи с размер от 30.5 млн. лв., от които 27.4 млн. лв. са публични средства, а останалите ще бъдат привлечени от частни инвеститори. Чрез избрания посредник ще бъдат финансирани над 200 предприятия, като инвестициите във фаза ускоряване са до 100 хил. лв., а във фаза начален етап могат да достигнат до 2 млн. лв. Фонд мениджърът планира да инвестира в стартъпи, които въвеждат иновативни бизнес идеи в сферите на здравеопазването, образованието, грижата за възрастни хора, транспорта и логистиката, леката промишленост, дигитализацията и др.
- Налице е ресурс от Фонда за ускоряване и начално финансиране и за учредяване на трети фонд, за който предстои пускане на обществена поръчка.

През последните три години в нормативната уредба на прилагането на финансовите инструменти в Европейския съюз (ЕС) и у нас настъпиха редица промени, които все още са слабо познати. Независимо, че вече втори програмен период на Европейската комисия (ЕК) се прилага и у нас, то проблематиката на използването на финансовите инструменти в публично-частното партньорство (ПЧП) за Република България е относително нова и по нея публикациите са крайно ограничени и недостатъчни. Ето защо следва много добре да се познава нормативната уредба на ЕС и тази на българските институции (административни и финансови), които работят или ще работят с тях. Не мога да подмина и извода, че още са малко функциониращите фондове, които ползват ресурс от Фонда на фондовете за по-продължителен период от време и респективно прилагат финансови инструменти. Все пак може да се отчете като положителен факт, че Фонда на фондовете през 2018 г. и в началото на 2019 г. успя да преодолее в известна степен изоставането си от първите 3-4 години от настоящия програмен период 2014-2020 г. и вече може да се направи предположението, че до 2023 г. успешно ще разходва своя финансов ресурс. Известно е, че за текущия програмен период е в сила правилото N+3. ЕИФ също през 2018 г. и 2019 г. направи всичко възможно у нас да заработят и други финансиращи българския бизнес фондове. Категорично е становището ми, че следва у нас да се приеме нов закон за ПЧП, тъй като понастоящем този въпрос е уреден в недостатъчна степен в Закона за концесиите. Бъдещият закон за ПЧП следва да е съобразен с модерните практики в останалите развити държави от ЕС.

Налице е тенденцията в планирането и програмирането на средствата от ЕС, която макар и трудно се очертава в последните години, и се свежда до значително по-голямото използване на финансовите инструменти. Чрез чувствително по-широкото им използване в програмен период 2014 – 2020 г. в известна степен се редуцира понякога „безмисленото“ и разточително харчене на средства от еврофондовете и донякъде се намалява нерагламентираното отклоняване на финансов ресурс, който има произход – европейските фондове. В настоящия програмен период, където използването на финансови инструменти е около 10 % от общия ресурс от ЕС, се избягва до голяма степен финансирането на бенефициенти, които нямат съществени основания за получаване на евросредства. Финансовите инструменти са надеждно средство за чувствително ограничаване на разхищаването и присвояването от някои длъжностни лица на евросредства, както и използването им за други несвойствени цели, които са извън обхвата на европроекта. Това се споделя не само от автора, но и от редица други експерти в областта на работата с еврофондовете. Чрез тяхното използване значително се ограничава възможността за прехосване на евросредства, тъй като те следва да се върнат от ползвателя им и точно това е разликата с безвъзмездното грантово финансиране, което бе характерно до началото на програмен период 2014-2020 г., при което средствата следва да се „усвоят“ или похарчат?!?

Моите очаквания са и по т.нар. План Юнкер, в който се използват финансови инструменти да се финансира проект в областта на науката и технологиите, както това вече е налице в някои други страни от ЕС. Очакванията ми са по-значително място на търговските банки у нас като субекти, които не само съфинансират европроекти по оперативните програми, но и ги оценяват. Този въпрос досега е безрезултатно повдиган. Същевременно може да се препоръча, че вече е налице голяма потребност от отлично подготвени финансисти, с оглед те да управляват новите фондове, които оперират с финансови инструменти и вече функционират или ще се създадат по четирите оперативни програми. Възможно е, поради липса на достатъчно подготвени финансисти със специализация по „Финансов инженеринг“, да се наложи за фондмениджъри да бъдат поканени по-подготвени експерти и от други страни от ЕС, които имат повече опит в рисковото финансиране. В това няма нищо лошо, но бе възможно финансовата дисциплина „Финансов инженеринг“ (дял от финансовата наука, в който се изучават финансовите инструменти) да се преподава и у нас, така както е в другите страни от ЕС. По този начин у нас досега щеше да има обучени и подготвени експерти, които да са в състояние да управляват финансовите инструменти.

- До края на този програмен период 2014-2020 г. тези проблеми при използването на финансовите инструменти у нас е препоръчително да бъдат разрешени. Представители на Европейската комисия категорично са декларирали намерение, че в следващия Програмен период 2021 – 2028 г., значението на финансовите инструменти ще нарасне за сметка на грантовото финансиране и техния дял значително ще се увеличи в европейското финансиране по Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Грантово финансиране е възможно да остане само при финансирането на общата селскостопанска политика, което ще се редуцира, администрацията, съдебната система и на някои социални програми и проекти, за които не е целесъобразно и възможно да се търси печалба и добавена стойност, респективно връщане на парите на донора. Ето защо в следващите няколко години въпроса за използването на финансови инструменти, които все още почти не се познават от по-голямата част от представителите на бизнеса у нас, а и от администрацията (особено в по-малките населени места) ще стане много актуален.
- Благодарение на дейността на ЕИФ в България, през 2018 г. 3 000 малки и средни предприятия получиха пряко финансиране в размер на близо 408 млн. евро, което е достигнало до бизнеса предимно чрез финансови инструменти, осигурени от изброените фондове.

Използват се и финансови инструменти по Програма „Хоризонт 2020“. В сравнение със Седма рамкова програма на ЕС, Хоризонт 2020 има редица предимства. Няколко са възможностите чрез финансови инструменти за финансиране на технологични иновации, както и на социални иновации чрез ПЧП проекти в частните, държавните, общински фирми в областта на строителните технологии, в оползотворяването на отпадъци и други. За МСП от съществено значение е предимствата на оценката по IMProve, което представлява стандартизирана система за управление и оценка на иновациите в МСП и стартъпи, които могат кандидатстват по „Хоризонт 2020“. Налице са и възможностите за финансиране на МСП от съвместните предприятия на ЕС (част от „Хоризонт 2020“): ЕКСЕЛ, Горивни клетки и водород 2 и Биотехнологични производства, в които Република България участва. Чрез финансови инструменти посредством InnoFin и чрез предвидените схеми в Програма „Хоризонт 2020“. Посочени са предимствата на кредитните продукти, които предлагат двете банки, работещи по тази схема: ПроКредит Банк и РайфайзенБанк. Налице са и значителните предимства на финансирането на проекти по линия на ПЧП (в т.ч. от фондове за дялово финансиране и чрез гаранционни схеми) чрез новата Програма за малките и средни предприятия на ЕС – COSME 2014 – 2020 г., „Еразъм за млади предприемачи“, програми за интернационализацията на МСП, за подкрепа на клъстери, за обучение в предприемачество и др., а ОББ също отпуска на МСП кредити с преференциални условия, като използва ресурс от програма COSME.

- Налице са възможности за финансиране, указанията за избор на проекти и за попълване на документацията на проекти от бизнеса, публичния сектор и публично-частното партньорство в Република България по линия на Плана „Юнкер“, осъществяван чрез механизмите на публично-частно партньорство от Фонда за стратегически инвестиции, създаден от ЕК и управляван от ЕК и ЕИБ, както и съфинансиран от частни донори. На практика кандидатстване по проекти по Плана Юнкер е възможно чрез програмите, чрез които се отпуска ресурс на банките, които бяха посочени като COSME.
- Налице е и възможността за използване на финансови инструменти при финансиране на партньорски мрежи по други европейски програми за публичния и частния сектори (социални, образователни, здравни, в областта на културата и медиите и др.), както и при други европейски фондове, предоставящи чрез финансови инструменти ресурс за Публично-частни партньорства и по-конкретно в европейските програми: ТВОРЧЕСКА ЕВРОПА; МЕХАНИЗЪМ ЗА СВЪРЗВАНЕ НА ЕВРОПА; ПРОГРАМА „ПРАВОСЪДИЕ“; ЗАЕТОСТ И СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ; ПРОГРАМА LIFE; Инструментът за частно финансиране на енергийна ефективност; „ЗДРАВНА ПРОГРАМА НА ЕС“; „ЕРАЗЪМ +“

В заключение е възможно да се направи извода, че освен търговските банки, които използват вече финансови инструменти по различни гаранционни схеми още от Програмен период 2007-2013 г. и някои фондове, използващи венчър финансиране, създадени в предходния програмен период, вече и част от администрацията особено на централно равнище, както и в най-големите ни общински центрове е в известна степен подготвена за използването на различни видове финансови инструменти. У нас следва да се разшири приложението на финансови инструменти по линия на еврофондовете в следващия програмен период 2021-2028 г. и в сферите на науката и образованието, в селското и в горското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, както и по-малките общински администрации. Това са сфери от икономиката ни и от обществения ни живот, по които до настоящия момент не са използвани финансови инструменти, които са с произход средства от ЕС. За изброените сектори следва да се увеличи използването на финансови инструменти и по линия на националното финансиране и следва да нарасне и ролята на ББР, която следва да разкрие отдавна планираните в нейната стратегия за развитие, фондове за рисков кредитиране на старт ъпи и иновативни фирми.

<https://www.ipa.government.bg/bg/izpolzvane-na-finansovi-instrumenti-ot-publichnite-organizacii>

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО!

**Доц. ЙОСИФ АВРАМОВ, доктор по икономика
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ПО ИНОВАЦИИ ПРИ БТПП**

E-mail: josif.avramov@mail.bg ;

тел.: 02 983 45 62; моб.тел.: 0885 40 32 32

**www.inovacii.eu сайт на Платформа
“Иновационна борса” на Съвета иновации при
БТПП**

**www.evroproekti.org – Информационен сайт на
Съвета по иновации при БТПП**

Фейсбук страница „Съвет по иновации при БТПП“

Фейсбук група „Съвет по иновации GROUP“